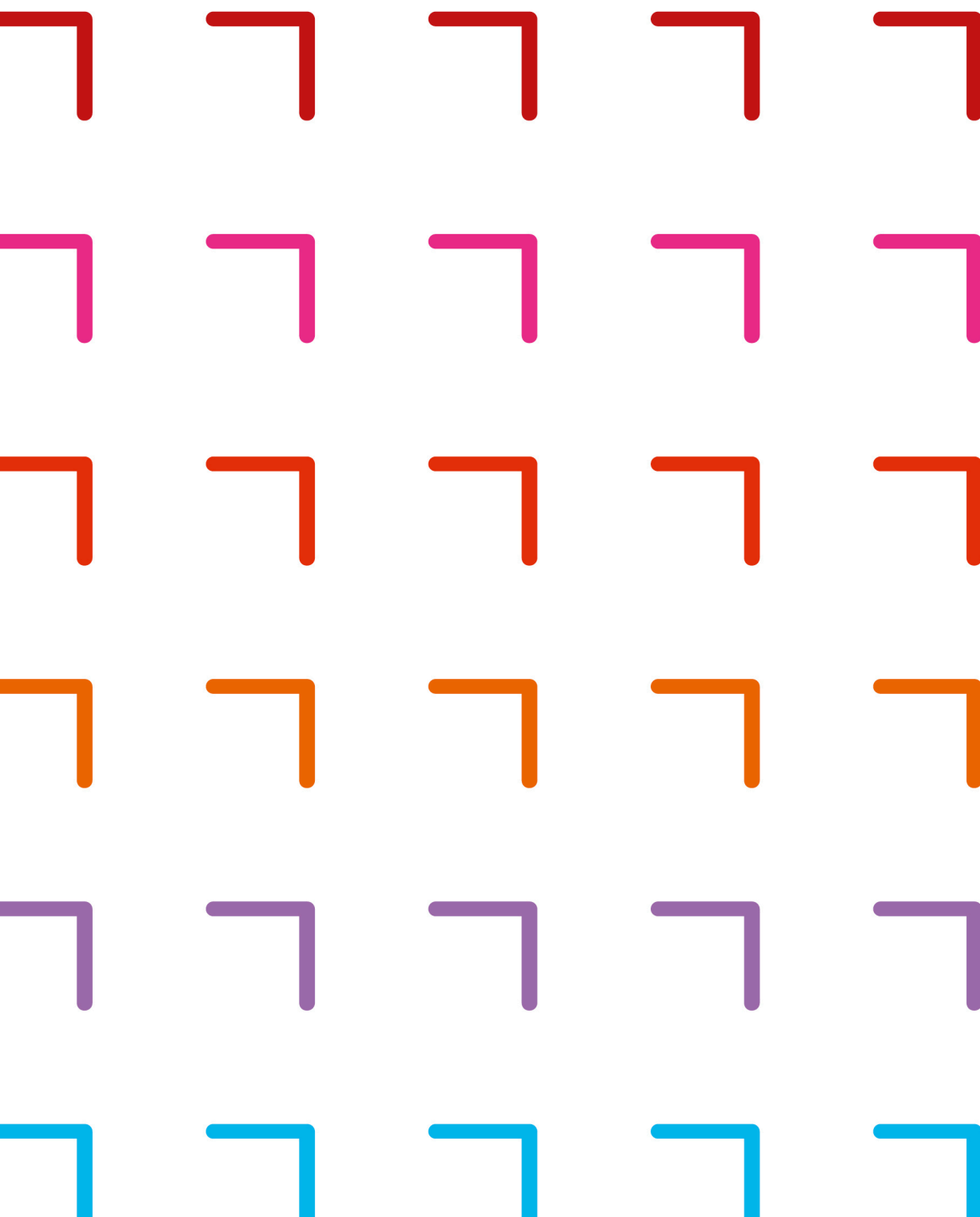

ADVIES 176
EINDRAPPORT
INNOVATIEREGIEGROEP
GROENE ENERGIE
25 OKTOBER 2012

ADVIES 176
EINDRAPPORT
INNOVATIEREGIEGROEP
GROENE ENERGIE
25 OKTOBER 2012

INHOUD

SITUERING

ADVIES

SITUERING

Op 8 december 2011 ontving de VRWI van minister van Innovatie Ingrid Lieten de opdracht om een innovatieregiegroep (iRG) 'Groene Energie' (GE) op te starten. De iRG had tot doel een beleidsadvies te formuleren 'met een menu van mogelijke beleidsacties, ingebed in een Strategische Innovatie Agenda (SIA)' voor Groene Energie.

Het eindrapport van de iRG Groene Energie werd voorgesteld aan de VRWI in de raadszitting van 27 september 2012. Conform de vastgelegde procedure, heeft de VRWI een grondige bespreking gevoerd over dit rapport tijdens de zittingen van 27 september en 25 oktober 2012. Deze besprekingen hebben geleid tot voorliggend advies.

Dit advies moet samen worden gelezen met het eindrapport van de iRG Groene Energie.

ADVIES

1. De VRWI spreekt zijn waardering uit voor de grondigheid van het eindrapport van de iRG Groene Energie. Het rapport is helder en logisch opgebouwd en verschaft een diepgaand inzicht in de belangrijkste uitdagingen die zich in de sector stellen.
2. De VRWI wenst te beklemtonen dat Groene Energie (GE) een maatschappelijk belangrijke sector is, niet enkel in Vlaanderen maar ook in Europa en de rest van de wereld. De uitdagingen die de huidige klimaat- en energieproblematiek stellen, kunnen enkel met Groene Energie een krachtig en duurzaam antwoord krijgen. Daarnaast is het een sector met een veelbelovend economisch potentieel voor Vlaanderen. De GE-sector biedt kansen voor een relance van de Vlaamse economie, wat in tijden van economische crisis een niet te missen opportuniteit vormt. Ervoor zorgen dat GE betaalbaar en economisch haalbaar blijft, is een absolute 'must', zowel vanuit socio-economisch oogpunt (de particuliere gebruikers) als vanuit economisch oogpunt (de concurrentiepositie van de Vlaamse industriële gebruikers). Specifiek voor bio-energie dient wel rekening te worden gehouden met een ecologisch en maatschappelijk verantwoorde aanwending van grondstoffen.
3. De VRWI onderschrijft de dringende nood aan een betere afstemming tussen de diverse betrokken beleidsniveaus. Inzake Groene Energie gaat het om het Europese, Belgisch federale, Vlaams regionale en Vlaams lokale niveau. Deze 'verticale' verdeling van bevoegdheden maakt een coherent en krachtig beleid rond Groene Energie enerzijds moeilijk. Anderzijds is de iRG van mening – en de VRWI volgt de iRG-leden hierin – dat de Vlaamse overheid alvast 'voor eigen deur kan veggen' en voor maximale zgn. 'horizontale' afstemming moet zorgen tussen de Vlaamse administraties die betrokken zijn, zowel de centrale als de lokale. Dit is immers een actiepunt dat weinig kosten van de overheid vraagt en toch een wereld van verschil kan maken voor de sector, zeker als het gaat om vergunningen (*zie verder*). Innovatie in Groene Energie begint – zoals de iRG terecht opmerkt – bij een holistische, domein overschrijdende aanpak die rechtszekerheid garandeert.
4. De VRWI schaart zich volledig achter het pleidooi van de iRG om de Vlaamse strategie inzake Groene Energie te enten op de Europese initiatieven en keuzes, meer dan tot nog toe het geval was. De Vlaamse actoren zijn immers vaak te klein of te beperkt om op eigen kracht aan de kop van het peloton te geraken. Ze zullen nauw moeten samenwerken met partners en consortia in binnen- en buitenland.

5. Tegelijkertijd onderschrijft de VRWI het voorstel van de iRG om, complementair aan een projectmatige O&O-benadering, op korte termijn ook te voorzien in een programmatorische, thematische O&O-benadering. In zijn advies 163 van 22 december 2011 heeft de VRWI een afwegingskader en beslissingsproces uitgetekend voor de (co)financiering van dergelijke grote gerichte strategische O&O&I-initiatieven in Vlaanderen.

6. De VRWI onderschrijft ook het pleidooi om te voorzien in een specifiek financieringskanaal voor demonstratieprojecten. Dit vormt momenteel een hiaat in het O&O-instrumentarium. Wel wil de VRWI hier met klem benadrukken dat dit binnen de bestaande structuren en agentschappen moet tot stand komen. Analoog aan de aanbevelingen uit het Soete-Rapport staat de VRWI huiverachtig tegenover de creatie van nieuwe instituten en structuren. Eerder dan dat, moet rationalisatie nagestreefd worden. De VRWI verwelkomt dan ook het pleidooi van de iRG hieromtrent m.b.t. het hanteren van een 'Evidence Based Policy Making'- of EBPM-aanpak. Deze benadering combineert strategische visie met flexibiliteit van instrumenten. Dit garandeert enerzijds continuïteit en anderzijds tijdige aanpassingen (o.a. vermijden van instandhouding van overbodige structuren).

7. De VRWI is onder de indruk van het werk dat de iRG in navolging van de groep rond SET-Flanders heeft verzet. De iRG is gekomen tot een gerichte en verantwoorde selectie van subdomeinen waarin Vlaanderen sterk of veelbelovend is. Het gaat hier om een engere selectie dan de Europese SET-agenda. Deze unieke oefening is niet evident en dwingt respect af.

8. Inzake vergunningen stelt de iRG een aantal oplossingen voor, gaande van een geïntegreerde vergunning of omgevingsvergunning (milieu en bouw) tot het aanstellen van een projectcoördinator van overheidswege. Wat de aanstelling van deze laatste betreft, wil de VRWI benadrukken dat ze deze als een noodzakelijke, maar tijdelijke tussenstap beschouwt. In afwachting van de grondige reorganisatie van het Vlaamse beleid (met het oog op het verzekeren van een maximale horizontale afstemming) ziet de VRWI voor deze projectcoördinator twee belangrijke taken weggelegd:

Eenzijds moet deze – zoals de iRG aangeeft – als aanspreekpunt fungeren voor grote infrastructuurprojecten. Hij moet het project/consortium doorheen de betrokken administraties loodsen zodat het snel en efficiënt de nodige vergunningen kan verwerven. Momenteel duurt dit voor grote projecten vaak te lang. Hierdoor dreigen bedrijven naar het buitenland te trekken waar de procedures minder omslachtig en tijdsintensief zijn. De

aanstelling van een projectcoördinator moet dit verhinderen en zorgen voor efficiënte en snelle gunningsprocedures.

Anderzijds – en bijkomend aan het voorstel van de iRG – verbindt de VRWI nog een tweede belangrijke taak aan de functie van projectcoördinator. Op basis van zijn ervaring met concrete infrastructuurprojecten moet de coördinator een inventaris opmaken van alle pijnpunten binnen de Vlaamse overheid die een vlotte werking van de betrokken diensten belemmeren (qua regelgeving, procedures, overlegkanalen, enz.). Dit overzicht kan dan uitiem leiden tot de grondige reorganisatie en optimale afstemming binnen het Vlaamse beleidsniveau, waaraan de sector zoveel nood heeft.

9. De VRWI vindt het nuttig dat de iRG tot een gedetailleerde raming van de innovatie-investeringen is gekomen, i.e. investeringen in O&O, demoprojecten inzake groene energie, enz. Ook al gaat het om voorlopige schattingen, het is goed de oefening te maken omdat ze een idee geeft van welke bijkomende middelen er nodig zijn op jaarbasis om een 'boost' te geven aan Groene Energie in Vlaanderen. Terwijl er momenteel via de bestaande kanalen ongeveer 20 miljoen euro naar O&O-projecten in Groene Energie gaat, schat de sector dat er voor de komende vijf jaar in totaal op jaarbasis voorzien zou moeten worden in 50 miljoen euro. Dit betekent dat er per jaar 30 miljoen euro extra zou gevonden moeten worden in de begroting.

In tijden van budgettaire krapte is de vraag naar dergelijke volumes bijkomende overheidsmiddelen geen eenvoudige of populaire boodschap. Zo werd het door de VRWI uitgetekende groeipad naar de 1%-norm voor publieke O&O-investeringen in 2020 (VRWI-Advies 153, d.d. 15 februari 2011) ingeperkt en vertraagd. De Vlaamse Regering stelde een groeipad voorop van 60, 70 en 70 miljoen euro extra voor 2012, 2013 en 2014. Zelfs dit staat onder druk omwille van besparingen. In 2013 wordt de verhoging herleid tot 32,5 miljoen euro recurrent. Hierdoor zal er de komende jaren minder ruimte zijn voor extra O&O-investeringen. Bovendien moet bij de invulling van het pad rekening gehouden worden met uiteenlopende maatschappelijke noden (de innovatieknooppunten) en evenwichten. De VRWI vindt het dan ook positief dat de iRG in zijn rapport alternatieve pistes aanreikt, die aangeven waar de bijkomende middelen voor O&O in Groene Energie vandaan kunnen komen.

10. De iRG wijst er op dat er momenteel een grote discrepantie is tussen de overheidsinvesteringen in de productie van Groene Energie (via o.a. groenestroomcertificaten of GSC's) en de overheidsinvesteringen in O&O inzake Groene Energie. Het zou hier gaan om een verhouding van 98% (productie) versus 2% (O&O). Wil Vlaanderen tot doorbraken komen en een koploperspositie bereiken inzake Groene Energie, moet het aandeel O&O-investeringen stijgen.

Eén van de scenario's die de iRG voorstelt, is om het aandeel van de begroting dat momenteel in GE-productie geïnvesteerd wordt (via GSC's) ietwat terug te schroeven, en te reserveren voor innovatieprojecten inzake GE. Naast deze piste reikt de iRG nog andere opties aan, gaande van een heffing op fossiele brandstoffen, het afkomen van de nucleaire rente, tot het (gedeeltelijk) benutten van de opbrengsten uit de Europese CO₂-taksen en het bestendigen van de subsidies m.b.t. de 'onrendabele top' voor een bepaalde tijd.

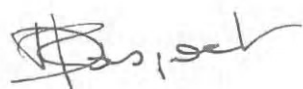
Met de laatste piste stelt de iRG voor om van particulieren dezelfde bijdrage te blijven vragen (90 euro per mWh voor PV) gedurende de komende 10 of 15 jaar, i.e. de GE-toeslag voor enige tijd te 'bevriezen'. Door technologische evoluties en marktontwikkelingen wordt verwacht dat de onrendabele top gradueel naar beneden zal gaan. Het aldus vrijgekomen, gradueel stijgend surplus zou dan geïnvesteerd kunnen worden in O&O in GE.

De VRWI kan ermee akkoord gaan om deze pistes te onderzoeken, maar vraagt de overheid om bij de afweging toch het globale kader voor ogen te houden. Het verschuiven van op productie gefocuste steunmaatregelen naar op innovatie gefocuste steunmaatregelen kan immers onbedoelde effecten hebben en investeringen vanuit de industrie afremmen, eerder dan ze te stimuleren. Tegelijkertijd hopen de VRWI-raadsleden dat de overheid snel tot een goede beslissing komt, zodat de GE-sector inzake O&O de komende decennia meer financieringszekerheid kent dan momenteel het geval is.

Om doorbraken in dit domein te forceren is continuïteit immers belangrijk en is er nood aan een structurele, ingebodde financiering over de opeenvolgende legislaturen heen. Een ad hoc O&O-financiering schiet hiertoe per definitie te kort.

11. De VRWI waardeert de aandacht die het rapport besteedt aan de noodzaak om een voldoende instroom van kwalitatief opgeleid personeel te garanderen in de sector. Daarnaast is bijscholing en specialisatie een absolute 'must' in een sector die zo snel verandert. Het lijkt de VRWI dan ook opportuun om dit rapport tevens voor te leggen aan raden zoals Vliir, Vlhora en Vlor. Tegelijkertijd dringt de VRWI erop aan om deze problematiek verder uit te werken.

12. Tot slot ondersteunt de VRWI ook de oproep van de iRG aan de overheid om zelf het goede voorbeeld te geven, en nog meer dan in het verleden het 'leading by example'-principe te volgen. Ervaring toont immers aan dat als overheden de rol van 'early adopter' op zich nemen, dit doorgaans daadwerkelijk een 'boost' geeft aan innovatie en vervolgens 'spillovers' genereert naar een groter publiek. Zeker in tijden van crisis, waarin de overheid doorgaans moet bezuinigen, dringt de VRWI er bij de overheid op aan om niet te bekribbelen op groene O&O-investeringen en innovatiestimulerende openbare aanbestedingen te hanteren.

Danielle Raspoet
Secretaris

Dirk Boogmans
Voorzitter

VLAAMSE RAAD
VOOR WETENSCHAP
EN INNOVATIE

FLEMISH COUNCIL
FOR SCIENCE
AND INNOVATION

KOLONIËNSTRAAT 56
B-1000 BRUSSEL
WWW.VRWI.BE

T +32 2 212 94 10
F +32 2 212 94 11
INFO@VRWI.BE

D. BOOGMANS | VOORZITTER
D. RASPOET | SECRETARIS

